

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อสนองพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งพระราชทานไว้ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2525 ศูนย์ฯมีพื้นที่โครงการประมาณ 8,500 ไร่ ในเขตพื้นที่โครงการพัฒนา พื้นที่ป่าขุนแม่กวง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอค้อยสะเก็ด โดยเป็นแหล่งรวบรวมผลการ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และวิทยาการในสหสาขาวิชา ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ดินน้ำลำธารและสภาพ แวดล้อมตลอดจนรูปแบบการเกษตรในพื้นที่ดินน้ำลำธาร และนำผลที่ได้จากการศึกษาไป พัฒนาการส่งเสริมอาชีพแบบยั่งยืนให้เหมาะสม และง่ายต่อการที่ประชาชนจะนำไปปฏิบัติได้จริง ตามพระราชดำริที่ทำให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทำหน้าที่เสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต หรืออีก นัยหนึ่งเป็นผลสรุปการพัฒนาที่ประชาชนจะเข้าไปเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้และเพื่อเป็นศูนย์ บริการเบ็ดเสร็จให้แก่เกษตรกร

โครงการขยายผลของศูนย์ฯเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2543 เป็นการนำกิจกรรมที่ศูนย์ฯได้ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองแล้วประสบผลสำเร็จพร้อมนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรเพื่อมุ่งสู่การผลิต เพื่อยังชีพแบบพออยู่พอกินให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และ ประเภทของกิจกรรมขยาย ผลเป็นกิจกรรมที่ได้ผลเร็วและนำไปสู่การเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายของเกษตรกร เพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีอาชีพและรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งให้การสนับสนุน ปัจจัยการผลิตด้านพันธุ์สัตว์ พันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์พืช ตามความจำเป็นและศักยภาพของเกษตรกร และให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการที่สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอาชีพของเกษตรกร ในเขตพื้นที่หมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯจำนวน 18 หมู่บ้าน ซึ่งโครงการขยายผลของศูนย์ฯเปิดโอกาส ให้ราษฎร เกษตรกรในพื้นที่ ได้เข้ามาขอใช้บริการหรือเข้าร่วมโครงการตามความต้องการของ ราษฎรและ เกษตรกรเองเพื่อนำกิจกรรมหรือโครงการขยายผลนี้ ไปพัฒนาอาชีพของตนให้สามารถ พัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจของ เกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ฯ เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อแนวทางในการ พิจารณาการขยายผลในหมู่บ้านอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบายวางแผนปฏิบัติการในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ยุทธวิธีแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตรของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมมุติฐานในการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมุ่งเน้นทำกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขยายผลของศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีพื้นที่วิจัย ได้แก่ หมู่บ้านขยายผล 8 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอดอยสะเก็ดและกิ่งอำเภอแม่ออน

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านขยายผล 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแม่ฮ้อยเงินเหนือ บ้านแม่ฮ้อยเงินใต้ บ้านป่าไม้แดง บ้านปางจำปี บ้านหนองแฝก อำเภอดอยสะเก็ด บ้านแม่เตาดิน บ้านปางกอง บ้านปางจำปี กิ่งอำเภอแม่ออน

พื้นที่โครงการ หมายถึง พื้นที่โครงการขยายผล ใน 8 หมู่บ้านใน 2 อำเภอ ได้แก่บ้านแม่ฮ้อยเงินหมู่ 1 บ้านแม่ฮ้อยเงินหมู่ 2 บ้านหนองแฝกหมู่ 5 บ้านป่าไม้แดงหมู่ 2 บ้านแม่ดอกแดงหมู่ 1 ใน

เขตอำเภอคอยสะเก็ดและบ้านแม่เตาดินหมู่ 4 บ้านปางกองหมู่ 6 บ้านปางจำปีหมู่ 7 ในเขตกิ่งอำเภอแม่ออน

อายุ หมายถึง อายุเต็มของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างขณะทำวิจัย

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกรที่ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร หมายถึง ระยะเวลาที่เกษตรกรทำการเกษตร

ขนาดพื้นที่ถือครอง หมายถึง ขนาดพื้นที่ที่เกษตรกรเป็นเจ้าของในการทำการเกษตร

รายได้ทางการเกษตร หมายถึง รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัวซึ่งเป็นรายได้จากการเกษตรกับรายได้นอกการเกษตรในรอบหนึ่งปี

จำนวนแรงงานในครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลในปัจจุบันที่สามารถปฏิบัติงานในการเกษตรได้ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

การได้รับข่าวสาร หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรได้รับข่าวสารข้อมูลทางการเกษตรจากแหล่งข่าวสารต่างๆ

ตำแหน่งทางสังคม หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับทางสังคม เช่น ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการต่างๆ

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง การพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ในเรื่องต่างๆ เช่น วิธีการทำการเกษตรและปัญหาการทำการเกษตร

โครงการขยายผล หมายถึง โครงการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร แก่เกษตรกรหมู่บ้านขยายผล โดยการอบรมอาชีพให้แก่เกษตรกรและสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วนรวมถึงการสาธิต คำแนะนำและให้ความรู้ทักษะแก่เกษตรกร

การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกสถาบันเกษตร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร กลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและอื่นๆ

เงินทุน หมายถึง เงินทุนที่ใช้เป็นค่าใช้จ่ายของเกษตรกรเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต ค่าจัดการในการทำการเกษตร

เกณฑ์ของโครงการ หมายถึง ข้อกำหนดในการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการขยายผล

การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการขยายผลหรือตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการขยายผลกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรอบแนวความคิด

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- อายุ
- เพศ
- ระดับการศึกษา
- ประสบการณ์ในการทำการเกษตร

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม

- ขนาดพื้นที่ถือครอง
- รายได้ทางการเกษตร
- จำนวนแรงงานในครอบครัว
- การได้รับข่าวสาร
- ตำแหน่งทางสังคม
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่
- การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร
- เงินทุน

การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการขยาย
ผลของเกษตรกร

- เข้าร่วมโครงการ
- ไม่เข้าร่วมโครงการ